

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Kopiraj se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 9.

Sreda 30. januarja 1929.

Leto IV.

Naša stranka je razpuščena.

Kakor vse druge stranke, tako je tudi socialistična stranka zadela razpust, ker meščanske stranke niso spoštovale demokracije in so se pokazale za parlamentarno delo kot ne-sposobne in nezrele. Zakaj kljub korupcijam, kljub slabi upravi, kljub krivicam, ki so se vršile iz egoističnih ali partizanskih razlogov, bi bile morale meščanske stranke predvsem čuvati in omogočiti parlamentarno delo. To se ni zgodilo. Zaraditega so postajale razmere v državi še bolj neznosne, še bolj nezdrave.

Te razmere so videle tudi kapitalistične države, ki imajo naložene svoje glavne v državi in so pričele pritiskati na ureditev razmer. Meščanske stranke se tudi tedaj niso zavedle, kako dragoceno orodje za sporazumevanje in urejevanje razmer je resničen parlamentarni demokrati-zem, ki, če ga ni, se mora priboriti. Resnica je sicer, da v parlamentu odločuje močnejši, pri nas izključno naj-reakcionarnejši kapitalizem. Vendar pa je demokracija važno orodje v po-litičnem boju za pravice.

Opozicija je tudi ta trenutek vztrajala na sabotaži parlamentariz-

ma in ga s tem izdala kapitalistom na ljubo.

Danes nimamo ustave, nimamo volilne pravice, ne stranke.

Buržuaziji je to všeč, ker dosega svoje namene lahko po drugih potih in ovinkih.

Sodrug, sodružice! Naj nas ne straši nikakor to stanje. Ako je politična stranka razpuščena, zaradi tega socializem še ne bo nehal ži-veti. Mnogo zvestih pristašev imamo, mnogo knjig imamo, časopise imamo; ti naj nam bodo v teh težkih časih vodniki. Samoizobrazba v spo-znavanju socializma v razgovorih, čitanje socialističnih brošur, knjig in časopisja, to bodi odslej naše delo.

Neustavne razmere bodo minile in jugoslovanska buržuazija naj ta-krat, ko nastopijo zopet ustavne raz-mere, s presenečenjem opazi, da so se naše vrste pomnožile in ojačile. Socialistična misel je svetovno giba-nje, zato ga enake epizode v zgodo-vini ne morejo zavirati.

Tega se zavedajmo vsi, pa bomo doživeli kmalu nove čase, ki bodo svobodni.

Svoboda je naš cilj; v svobodi pa borba za končni cilj.

„Gospodarski krogi“ dobivajo prevelik pogum!

Dotaknili smo se že ponovno tajne sile, takozvanih gospodarskih krogov, ker so začeli zlasti ob se-danjem novem režimu v državi dvi-gati glavo in voditi boj obenem po-leg proti drugim zadevam tudi očit-no proti socialni in delavsko-varstve-ni zakonodaji.

Prošli teden, v sredo, so bili za-stopniki gospodarskih krogov v av-dijenci pri kralju in pristojnih mini-strih. Predložili so spomenico, v ka-teri se sklicujejo na industrijsko krizo, ki ni le industrijska, ampak splošna. Zahtevajo ustanovitev go-spodarskega programa in gospodarskega sveta. Gospodarski svet mora biti neodvisen.

Dalje se pritožujejo gospodje proti visokim obrestim in pomanjka-nju dolgoročnih kreditov; zagovar-jajo najetje tujega kapitala, češ, da so si vse države gospodarsko poma-gale s tujim kapitalom.

Potrebovali bi tudi industrijsko banko in izdajo industrijskih ob-veznic.

Spomenica se dalje pritožuje pro-ti carinski politiki, proti fiskalni za-konodaji, ki preveč iztirjava davke, ter proti železniški in tarifni politiki. Spomenica omenja tudi, da se tuji industrijski izdelki pri nas prodajajo prepoceni ter da je treba uvesti višjo zaščitno carino.

Nazadnje pa prinaša resolucija kot potuhnjena mačka na repu, za-htevo, da naj se socialno zavarova-nje sploh organizira tako, da ne bo valilo prevelikih bremen na ramena poslodavcev. V resoluciji pravijo go-spodje »gospodarski krogi«, da je sedanja zakonodaja o delavskem varstvu nastala leta 1922 pod pritiskom komunističnega vetra. Taka trditev je perfidija. Tu more biti me-rodajno pač le vprašanje, ali je za delavstvo in sploh socialne razmere potrebna delavsko-varstvena zaka-nodaja ali ne. Tudi najmanj socialno izobraženi tepec ve, da današnje so-cialne razmere (in tudi gospodarske) kategorično zahtevajo varstvo šib-kejših. Le ti prosvitljeni gospodarski

krogi tega ne vedo, ker jim je de-lavec le toliko časa dober, dokler ga-ra, ko pa tega več ne more ali če ga gospodarski krog več ne rabi, mu da brco in si misli, pa se obesi, če ne moreš živeti. Taka mentaliteta govori iz stavkov resolucije.

Delavstvo je zahtevalo na primer ob ustvarjanju socialne zakonodaje zase dvetretjinsko prispevanje in vsaj tako zastopstvo v upravi. Go-spodje so takrat to zahtevo odklo-nili, čeprav so socialni zavodi edino in prava last delavstva. Vsi prispev-ki se plačujejo iz zaslužkov dela. In če gospodarski krogi sedaj rohne proti socialnim bremenom, rohne zaradi tega, da bi se delavstvu nekaj odvzelo in njim samim ostal večji dobiček.

Silno nizke mezde v naši indu-striji, odušni dobički in pa nera-cionalno gospodarstvo s slabimi in nemodernimi pomočki so ovira raz-voju industrije, ne pa »socialna bre-mena«.

Visoke carine, nizke mezde, nič socialne zakonodaje, pa se bomo debelili mi. Tako mislijo. Milijoni delovnih siromašnih ljudi — kaj nas brigajo ti.

To so perspektive, ki nam proro-kujejo podaljšanje izstradanja na-roda, brutalno srednjeveško pasje-suženjsko dobo, če bodo uspeli soci-jalnim razmeram škodljivi vplivi go-spodarskih krogov.

Pravice hočemo in zahtevamo tudi mi. Če so ti pristranski kapita-listični krogi, kakor izhaja iz njih nastopanja, taki lajki in diletanti v socialnih in gospodarskih problemih, potem bo moralo biti vsaj na mero-dajnih mestih več razumevanja za ta vprašanja, ki interesirajo enako-vredne člane državne gospodarske enote, delovne sloje. Zahtevamo to, ker imamo pravico! Zahtevamo pa tudi tribuno, kjer bomo te zahteve lahko povedali. Vse to so naše dr-žavlanske pravice!

Socialno - zakonodajne ustanove, delavsko-varstvene zavode naj pa ti krogi prepuste delavstvu, ker za iste

dejansko nič ne prispevajo in ker tudi mi po pravici zahtevamo držav-ljanske pravice in varstvene zakone, ki so del problema enakopravnosti in del problema razvoja gospodarstva.

Delavstvo vzdržuje svoje usta-nove, hoče jih vzdrževati, toda vaše roke proč, ker hočete delavstvo teh pridobljenih pravic oropati. Zavodi so naši in za nas, torej gredo nam!

Ravno te dni smo čitali, da so razne družbe ogromno povečale svo-je imetje. Trboveljska družba je po-večala svoje imetje štirikrat, vevške papirnice trikrat, Kranjska industrijska družba skoro trikrat. Pa poglej-te mezde! In tožbe o »socialnih bre-menih« slišite kakor grom ob ne-vilhti.

Pritožbe kapitalistov o »socialnih bremenih« so kapitalistični »švin-del«, ki ga bo mogoče razkrinkati deloma samo tedaj, če se uvede jav-no polaganje poslovnih računov. Do

tedaj pa reakcionarni gospodarski krogi brez kontrole uganjajo ne sa-mo demagogijo, ampak ustvarjajo tudi neznosne in strupene socialne razmere v državi.

Naše geslo tudi v bodoče bo: Kar je naše, nam; vi se pa brigajte za svoje zadeve, da bo šel gospodarski razvoj svojo pot. Sredstva za to pa niso uničevanje delovnih slojev, re-akcija in demagogija, ampak mo-derna, napredna gospodarska poli-tika, to je komercializacija gospo-darstva v zmislu modernih tehniških pomočkov in dobri eksistenčni po-goji delavstva.

Stranke danes nimamo več; bo-rili se pa bomo kot razred in v duhu socialističnih ciljev za svoje pravice kot posamezniki.

Zmaguje duh, mišljenje in prepri-čanje, ne formalnosti, v katere bi bil ta duh vkovan.

Že prihajajo!

Namreč reformatorji, ki prinašajo različne recepte, kako bi se Jugo-slavijsko gospodarsko ozdravilo. Toda država trpi na mnogih boleznih in ne samo na gospodarski, če tudi je ta največjega pomena. Komaj je nova vlada začela delovati, »že se ponu-jajo od raznih strani »prostovoljni« sodelavci. Med take sodelavce se ne-dvomno prišteva g. Evgen Demetro-vič, uvodni člankar zagrebškega »Morgenblatta«. In mora se reči, da je škoda za izgubljenih 10 let. Ker ako bi bili merodajni pred desetimi leti vedeli, kako izborne gospodarske kapacitete premore naša država, katere bi bili morali samo za njihov moder nasvet vprašati, pa bi bili lahko prihranili toliko skrbi in dela, ki je sedaj vse za nič. Gospod Evgen Demetrovič napiše vsak dan po en fulminantni gospodarski uvodnik v zagrebškem »Morgenblattu« in po-trebno je, da nova vlada združi vse te od 6. januarja 1929 napisane uvod-nike in one, ki bodo brez dvoma še sledili, pa bo prišla na zelo lahek način do kompletnega gospodarskega političnega programa in ji ne bo treba zbirati nasvetov drugod, ka-ko se naj državo uredi, da bo naj-bolje odgovarjala željam ter potre-bam modernega kapitalizma, še bolj pa tistim denarnim krogom, od ka-terih pričakuje država denarne po-moči. Gospod Evgen Demetrovič je med drugim napisal v tem listu dne 20. januarja uvodnik pod na-slovom: »Beim Boden muss begon-nen werden!« (Pri temelju je treba pričeti.)

Člankar se bavi predvsem s tako-zvano agrarno reformo, ki je bila ob ustanovitvi velikopotezno zasnova-na, toda nikoli do konca izvedena. Pravi, da se je začelo veleposestva razkosati ter zemljo kmetom deliti, če tudi niso kmetje postali lastniki zem-lje, temveč samo najemniki in na-glaša: »In dovolili smo si posamezno tu in tam ugovarjati ter smo svarili, češ, da se bo tako početje preje ali pozneje maščevalo, ker bo skozi ta-ko razkosavanje zemlje celokupnemu narodnemu gospodarstvu škodovalo. Radikalno uničenje je šlo svo-jo pot naprej in racionalno urejena veleposestva s fundusom instruku-som so padla kot žrtve, češ, reklo se je tedaj, da »se tako mora, če tudi bo to trenutno škodovalo, samo da se ljudstvo pomiri in da se ga reši pred žrelom komunizma.«

Deloma ima g. Demetrovič prav in mi se do neke meje z njim strinja-

mo, če tudi gredo po tem naša pota narazen. Predvsem pa nam gospod Demetrovič razodeva to, kar smo si-cer že sami opazili in to je, da je bilo ljudstvo z agrarno reformo samo iz-igrano ter ogoljufano, ker je mero-danjim razdeljevanje zemlje onim, ki je niso imeli, narekoval edino strah pred komunizmom; zato se je agrar-no vprašanje mrcvarilo ter zavlade-valo do danes in se ga sploh ni rešilo, to pa edino s tem namenom, da se trenutno ljudstvo pomiri in da se med tem kapitalizem konsolidira.

Z gospodom Demetrovičem se strinjamo v enem in to je, da razko-savanje zemlje ni v interesu nikogar, ker se majhni drobcji res ne morejo tako plodovito obdelavati, kot veliki kompleksi in tudi tisti argument dr-ži, da ravno ljudstvo, ki je sicer pre-jelo majhne komadiče zemlje, ni do-bilo ob enem tudi pripomočkov za obdelovanje zemlje. Vse to drži. Ven-dar pa se mi ločimo z g. Demetrovi-čem diamentralno v tem, ker smo mi za to, da naj zemljo dobi oni, ki jo tudi sam obdeluje in naj se velepo-sestnike, ki mnogokrat posedujejo po mnogo tisočev oralov zemlje, razlasti in naj pridejo tisti v posest zemlje, ki jo obdelujejo in ki jo potrebujejo. Veleposestev pa ne bi bilo treba raz-kosavati, ampak bi naj ostala cela, nasprotno, celo združitev več takih posestev bi bila dobra, toda tisti, ki bi naj prišli v posest, se bi naj for-mirali v zadrugo. Taka skupnost bi bila tudi kredita zmožna in ne samo in edini veleposestnik kot tak. Za-druga bi zmogla z lahkoto ono, kar posamezniki ne zmorejo in to je pred-vsem nabava gospodarskega orodja, strojev in vprege. To je in ostane naša formula glede izvedbe agrarne reforme.

G. Demetrovič pledira za to, da naj pridejo zopet veleposestniki do svojih starih neokrnjenih pravic, sa-mo v Vojvodini bi se naj pustilo »pra-vim« dobrovoljcem, da obdrže njim podeljeno zemljo, češ, tam pa so itak agrarci pripravljeni prostovoljno od-stopiti takim reflektantom zemljo, kajpada proti dobri odškodnini. Končno je tudi imenovani »reforma-tor« za to, da se agrarno vprašanje v Dalmaciji reši, seveda na isti način, ba bi bil volk sit in ovca cela, to je da bi bil volk sit in ovca cela, to je, odpravili, toda na tak način, da bi država zemljo odkupila in jo kmetom podelila, ki bi potem isto morali od-plaćati. Na vsak način bi naj ropar-ski vitezi prišli na svoj račun in zato

Gladovni pohod v Londonu. Da demonstrirajo proti zakonu o brezposelnosti, se je več sto brezposelnih iz raznih delov Škotske napotilo peš iz Glasgowa v London, kamor upajo dospeti v petih tednih.

Delavsko časopisje v Ameriki. Chicaška »Prosveta« piše: Ako se zasleduje delavsko časopisje v Ameriki, iz leta 1928, se pokaže, da je to časopisje v marsičem postalo popustljivo. Nobenih novih rojstev ni bilo na polju delavskega žurnalizma, bilo je pa nekaj smrtnih slučajev. Obstoječi strokovni listi so trobili v rog sprave Ameriške delavske federacije. Ako se odšteje nekaj listov, ki ne poznajo nobenega kompromisa, nobene sprave s kapitalizmom, tedaj je bilo vse časopisje veliko manj agresivno, kot prejšnja leta. Značilen pojav med angleškimi listi je bil »Seattle Union Record«, ki je prenehal izhajati dne 18. februarja. Ta list je pričel izhajati kot bojeviti delavski dnevnik leta 1919. Urednik je v zadnji izdaji tega dnevnika pisal: »Naša smrt ne bo omilila industrijskega boja. Nezadovoljenja bodo poiskala druga sredstva, v katerih ne bo toliko pametnega argumentiranja in skušenj, kot smo jih dajali mi.« Vrhutega je bilo leta 1920 še deset dnevnikov v angleškem jeziku članov federaliziranega tiska. Vsi so mrtvi razen socialističnega dnevnika »Milwaukee Leander«. Kje so vzroki, da ameriško delavsko časopisje ne napreduje tako, kot vidimo v evropskih deželah? Vzrokov je seveda več. Eden teh vzrokov je ta, da ameriško delavsko časopisje ne razmotriva važnih delavskih vprašanj tako trajno in vztrajno, kot v Evropi. Dalje, da delavsko časopisje ne more konkurirati v vesteh, dnevnih dogodkih in povestih z meščanskim časopisjem. Delavsko časopisje je po svojem principu primorano dati največ prostora delavskim težnjam in pritožbam. In če se zgodi, da so delavske težnje in pritožbe več ali manj potisnjene v kot in sanje o splošnem procvitanju in napredku zastrupljajo možgane delavcev, tedaj med delavstvom izgine zanimanje za delavsko časopisje. Ako delavski listi ne pišejo o razrednem boju, tedaj si sami sebi porežejo peroti v kapitalistični človeški družbi.

Amerikanski bog — je dolar! Young, ki je bil poleg Morgana ime-Young, k je bil poleg Morgana imenovan kot izvedenec Amerike za reparacije, je imel v nedeljo 20. t. m. pridigo v cerkvi baptistov v New Yorku o pomenu in bistvu velepodjetij. Govoril je o globokem pomenu čisto gospodarskih pojmov kot so diskontni stavek, vrednota in stabilizacija, ki so mu za časa njegovega bivanja, v inflacijski dobi v Nemčiji, posebno prišle v zavest, ko mu je neki zastopnik nemških delavcev na vprašanje, kaj bi mogel Dawesov odbor za delavstvo storiti, odgovoril ne morda: »dajte nam osemurni delavnik, ali dajte nam trajno zaposlitev«, marveč: »dajte nam stalno vrednost!« Tako izgledajo moderne ameriške pridige. Odkrito rečeno, nam so te čisto kapitalistične pridige simpatičnejše, neglede na njihovo vsebino, ker so namreč odkrite in jasne, kot pa take, v katere je zavita hinavščina. In gospodje baptisti dajo svoje cerkve — seveda proti dobri odškodnini — na razpolago finančnikom za pridige o mamoni kapitalu. — Moja hiša je hiša molitve, je rekel Krist...

Juriš brezposelnih na berlinski rotovž. Kakor se iz Berlina poroča, je prišlo v torek, dne 22. januarja zvečer do hrupnih demonstracij pred berlinskimi rotovžem. Demonstranti so hoteli rotovž jurišati. Bili so oboroženi s palicami in gumijavkami. Policija je nastopila in je hotela povorke razgnati, demonstranti pa so kazali vedno bolj preteče stališče, kliče: »Hočemo v rotovž po denar in kruh!« Končno je tudi policija nastopila s pendreki ter izvršila nekaj aretacij, a pozneje aretirance zopet izpustila.

Predor iz Evrope v Afriko pod giblarsko ožino, ki bo dolg 32 km, mislijo zidati angleški in francoski finančniki. Enak predor pod rokav-

skim zalivom, ki bi vezal Francijo z Anglijo, se razpravlja sedaj v londonski zbornici.

Oprostitev revolverskega žurnalista — silno razburjenje v jurističnih krogih. V tretje gre rado, pravi star pregovor. Dunajski porotniki so pred tednom oprostili morilca vsake krivde. To je sedaj tretji slučaj. Še nam je v spominu dvojni umor v Schattendorfu, ki ni bil maščevan, ker so porotniki morilce oprostili in kar je imelo grozne posledice 15. julija na Dunaju, kjer so demonstracije, ki so nastale vsled silnega ogorčenja med delavskimi množicami, dale povod policiji, da je streljala in da je bilo ubitih devetdeset, povečini popolnoma neudeleženih oseb — tudi otrok. Sedaj se je zločin v porotni dvorani ponovil. Stal je pred poroto dvojni ter pravcati revolverski žurnalista po imenu Oskar Pöffel, ki je lani 19. junija kot tožnik v sodni dvorani okrajnega sodišča v Hietzingu med razpravo ustrelil svojega nasprotnika Bruno Wolfa, ko je videl, da bo pravdo radi razžaljenja časti izgubil. S šestimi strelji iz velikega brovninga je Wolfa umoril. Sedaj se je radi tega umora vršila pred dunajskim deželnim ter porotnim sodiščem proti Pöfflu obravnava, ki je trajala štiri dni ter v največjo presenečenje vsega dunajskega in izvendunajskega prebivalstva končala z oprostitvijo Pöffla od vsake krivde. Pöffel, kot eden največjih izsiljevalcev, je mahoma prišel na tak glas, da je bila njegova karijera zapečatená. Znani časnikarski podjetnik Lipowitz, lastnik »Neues Wiener-Journal«, je nastavljal Pöffla kot inseratnega agenta, s katerim je napravil posebno tajno pogodbo ter mu zagotovil 30 odstotkov od nabranih inseratov. Pöffel se je lotil svojega posla in si je stvar tako uravnal, da mu ne bi bilo treba mnogo truda. Kidor ni na prvo njegovo zahtevo naročil pri »N. W.-J.« potom Pöffla inserata in sicer po njegovi specialni tarifi, tega je zloglasni Pöffel kaj hitro do tega pripravi na ta način, da je napisal proti podjetju silen pamflet, katerega je lastnoročno vtihotapil v list. S tem je dosegel to, da je napadeni reagiral, nakar je šel Pöffel k njemu ter mu svetoval, naj inserira in je za inserat zahteval ogromne vsote in še posebej zanj po več stotisoč šilingov. Tako je »služil« na dva načina. Tako roparsko nastopanje Pöfflovo je kajpada prijalo tudi njegovemu

gospodarju Lipowitzu, katerega list je bil večkrat v sodnih dvoranah razkrinkan kot podlo ter izsiljevalno podjetje. S tako prakso pa se niso ostali uredniki strinjali in so sklenili zahtevati od g. Lipowitza, da odstrani izsiljevalca Pöffla, ki dela sramoto vsemu časnikarskemu stanu, sicer da bodo oni sami izvajali posledice. To je Lipowitz, če tudi s težkim srcem, končno storil ter Pöffla odpustil. Pöffel je videl največjega svojega nasprotnika v osebi urednika Wolfa, ki je bil obratni svetnik v podjetju »N. W.-J.«. Čutil se je tedaj prisiljenega vložiti tožbo proti Wolfu, pa je obupal že v sodni dvorani, radi česar si je tudi pripravil revolver. Svoj čin je izvršil popolnoma premišljeno, saj je že preje Wolfu grozil, da ga bo ustrelil. Porotniki so sicer glavno vprašanje, glaseče na umor, soglasno potrdili, toda obenem so tudi postransko vprašanje, glaseče se na trenutno duševno zmedenost, potrdili s desetim glasovi, kar je ravno toliko, kot če bi bili takoj prvo vprašanje zanikali. Na podlagi tega pravdoreka je zločinec šel prost, dasi je bil že brez ozira na umor, z vsestranskim izsiljevanjem, zaslužil visoko kazen. Večina izsiljevalnih podjetnikov si ni upala nastopiti kot priče, ker se čutijo osramočeni. Tudi častivredni Lipowitz je raje pobegnil v neko zimsko zdravilišče na Bavarsko. Vendar pa je bil umazan »Neues Wiener-Journal«, katerega ni številke, da ne bi socialiste zasramoval, moralno pred to obravnavo tako tepen, kot še menda nikoli. Navzlic takim postopanjem si belijo juristi glave, kaj bi bilo storiti, da se taki slučajji ne bi mogli več ponavljati. So seveda taki, ki zahtevajo, naj bi se porotniki odpravili, kar pa bi zopet bilo nevarno. Zločinci, katerim je dejanje nedvomno dokazano, se oproščajo, medtem pa se dogajajo justični umori nad onimi, katere se sodi samo na podlagi indicijev!

Veliko predpustno veselico priredi »Počitniški dom« v Ljubljani, dne 1. februarja 1929, v vseh prostorih restavracije »Ljubljanski dvor« ob 8. uri zvečer. Na sporedu je godba, ples, šaljivi prizori, solospjevi itd. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo počitniškega doma, zatorej najljubše neje vabi na obilno udeležbo odbor.

Izkaz tiskovnega sklada. Na prijateljskem sestanku ob priliki 60-letnice sodr. Mlinarja je nabral s. Vrhovc pri ljubljanskih sodrugih Din 83.— za tiskovni sklad. Iskrena hvala. Sodrugji, posnemajte!

Zdi se mi, da sem blazen.

Meni se zdi tako; kaj mislijo drugi o meni, ne vem, ker vsak radi skrivajo svoje resnično mnenje. Zato pljen sedim v »svojem« kotu in opazujem druge ljudi. Iz njih kretenji, smeja, posmeja, zlobudravosti in vedenja presojam, kaj in kako mislijo ter v kakšnih sferah se sučejo njih misli. Tudi oči, ušesa, nos in tip glave so merodajni za presojanje, zato sem se posvetil tudi temu študiju, ker imam dovolj časa.

Vse študiranje me je pa varalo. Varalo me je morda zaradi tega, ker sem lajik; nisem študiral visoke črne šole, v kateri se marsikaj uče, zlasti pa logiko mišljenja na podlagi resničnih dejstev. Tega mi manjka, logike mi manjka, kratko rečeno: pravega razumevanja, prave pameti. Samospoznanje je lepa lastnost, tako so mi pripovedovali že v šoli. Praktično življenje mi pa dokazuje, da tudi samospoznanje ni mnogo vredno, če mu ni poboljšanja. In poboljšati se, o, to je težavna stvar.

Imel sem tak namen. Navdušil sem se za šah in esperanto. Šahove poteze že poznam in esperantsko slovnico sem si kupil prav zadnje tedne. Ali kaj hočeš: šah je res kratkočasna igra, esperanto potreben jezik, ko pa nimam talenta za te stvari. Vsaj ga menda za druge stvari tudi nimam.

Ej, pa le mislite, da sem neumen! In v tej svoji neumnosti mislim, da sta mišljenje in duh tista, ki krešeta duhove in ustvarjata življenje. Naravni zakon je tak; logika naravnega razvoja je taka. Duh, misli, svetovna naziranja so utemeljeni v

socijalnih razmerah družbe, zato gre njih naravni razvoj svojo pot. Naravni razvoj ne pozna ovir, ker predstavlja živo življenje.

Politični pokret kot organizacija je ustavljen. Zakoni so zakoni, ki so jih diktirale posebne razmere in naš namen ni, da bi se tepli z njimi. To ne bi imelo pomena.

Duha našega socialističnega prepričanja pa ti zakoni ne razveljavljajo, ker to ni mogoče. Zato socialistično prepričanje tudi v teh razmerah ne sme in ne more trpeti. Vsi imejmo vero, ne vero, ampak prepričanje, da duh preraja svet, da je socializem velika sila, ki pojde sama preko ovir, ker je borba proti socialnim in političnim krivicam, ne samo v krivicah, ampak v naravi razvoja utemeljena.

Meščanske stranke hvalijo nove razmere ali pa molče, ker so jih v prvi vrsti same zakriville. Sram jih je njih nesposobnosti, ker, čeprav so imele usodo politike v rokah, pa so jo zaigrale kakor razposajeni otroci. Mi ne moremo molčati.

In ko bo čas prinesel spet demokracijo in politično svobodo, takrat bo socialistična stranka nastopila jačja.

Tako mislim. Zato se ne bom dosti bavil s šahom in morda tudi ne bom imel časa, da bi se bavil z esperantom, ker bo tudi tedaj dosti važnejšega dela.

Ljudje pa naj mislijo, da sem blazen, ker ne razumem nove dobe. Je pač tako: zase zahtevam svobodo mišljenja, drugim je pa tudi ne bom kratil. — Pika!

Da, smo za to, kar smo rekli!

Namesto odgovora nekemu ljubljanskemu trobilu.

Svoje stališče k današnjemu položaju smo v listu jasno označili. Ni nam treba tega več ponavljati. V zadnji in predzadnji številki smo pa tudi povedali mnenje, da bo sedanji režim, če bo hotel ustvariti boljše razmere, kakor so bile, moral preiti ali slej dopuščati svobodo izražanja misli in zagovarjanja naziranj, ker je tudi državnost produkt razmer, ki se razvija le tedaj, če se duhovi in naziranja svobodno krešejo v političnem življenju. To je narava razvoja, ki je utemeljena v zgodovini.

Politična svoboda je šele pravi izraz političnega življenja. Seveda, kadar vodijo politiko norci, zločinci, ali ljudje, ki nimajo konkretnih namenov in problemov, postane politično življenje vsaj za gotovo dobo krivica ali pa — neumnost.

Mi smo torej povedali, da je po našem prepričanju politično življenje potrebno za razvoj in vzgojo človeštva. Povedali smo pa tudi jasno, da mora imeti delovno ljudstvo svojo lastno politiko, ker to zahtevajo njega socialni interesi.

Smešno neumna je torej trditev, da se izjavljamo za podpiranje meščanskih političnih strank. Ali naj bomo za prejšnjo režimsko ali opozicijsko politiko mešč. strank? Ali naj bomo za korupcije, za nered v upravi, za krivične mere proti pokrajinam, korporacijam, na katerih so udeležene vse bivše meščanske stranke?

Ali naj tem bivšim strankam pomagamo na tak način, kakor delajo ožji krogi ljubljanskega trobila, ki neprestano skušajo rušiti delavsko solidarnost? Ravno v tem trenutku bi bila delavska solidarnost nujno potrebna, da bi naglasila svoje upravičene zahteve, ko grozi, da bodo reakcionarni kapitalisti skušali izvajati svoje črne namene proti velikemu delu prebivalstva — delavstvu.

Krivo na tem, da so nastale v državi politično brezpravne razmere in da je delavstvo danes še vedno razcepljeno in brez večjega vpliva, nosijo enako lažnjivi trobentaši razdora med delavstvom kakor bedasta opozicija, ki je sama zahtevala, da se sistirajo politične pravice državljanov.

Računamo z današnjim stanjem, a obenem nas navdaja prepričanje, da današnje stanje ne bo omajalo prepričanja pristašev bivše socialistične stranke. Tudi ta doba nam bodi učiteljica, resna učiteljica vsem delovnim slojem, ki so doslej nasedali demagogiji.

To smo morali povedati sodrugom in delavstvu sploh. Naša pot je jasna in iskrena, četudi je ukinjeno politično udejstvovanje.

Vestnik „Svobode“.

Prva vaja dramatičnega odseka »Svobode« Maribor se bo vršila v petek, dne 1. febr., točno ob pol 8. uri v »Ljudskem domu«. Sodrugji, pridite vsi točno in zanesljivo.

Naročajte in širite »Delavsko Politiko«! Zahtevajte jo v vseh lokalih, kamor zahajate! Kupujte edine v trgovinah, katere inserirajo v delavskih listih! Podpirajte svoj tisk, ker s tem jačate svojo moč!

Šoštanj.

Dramatični odsek »Svobode« v Šoštanju je igral na Štefanovo v Zadrugnem domu ljudsko igro v štirih dejanjih »Stari in mladi«. Udeležba je bila obilna. Med odmore je sviral radio-orkester iz Ljubljane. Drama je že sama na sebi lepa in pomenljiva, posneta iz vsakdanjega življenja na kmetih. Igralci pa so jo z malimi izjemami povsem precizno uprizorili. Posebno veliko užitka je nudil gledalcem kmet Jernej s sinom in hčerkama. Pa tudi ostalim igralcem izrekamo priznanje. Le želeti je, da bi si čimprej zopet zamislili kaj lepega.

Tegernseer Bauerntheater je gostoval v Šoštanju v Zadrugnem do-

mu od 1. do 6. januarja t. l. Družba, ki obstoja iz 15 igralcev, je igrala vsak večer. Poseti občinstva so bili za današnje razmere povoljni. Igralo se sicer ni umetniških predstav, toda publika je imela veliko užitka na treniranosti bavarskih kmečkih igralcev. Žal, da so bile cene za delavstvo previsoke in predstave samo v nemščini.

Zadružni radio v Zadružnem domu v Šoštanju je gostom vedno na razpolago. Vina se točijo v Zadružnem domu prvovrstna in pristna. Tudi brezalkoholnih pijač ne manjka. Cene so v primeri s potrebo v pijačah in jedilih najsolidnejše.

Božičnico v Šoštanju je priredil revnim otrokom pred božično nede-

ljo popoldne poseben odbor, obstoječ iz odbora strokovne organizacije zveze usnarjev in dobrosrčnih dam. Pod odrom, na katerem je stalo bogato obloženo božično drevo, je sviral povabljenim staršem in otrokom tovarniška godba. Pevsko društvo pa je zapelo par izbranih pesmic. V imenu odbora je pozdravil povabljen in razložil na kratko pomen božične proslave za delavstvo sodrug Straus. Nato so bili obdarovani, čeravno skromno, vsi revni otroci. — Iskrena hvala vsem, ki so sodelovali in na kakršenkoli način pripomogli, da so malčki vsaj vedeli, da je bil tudi zanje leta 1928. božič.

Ljudska kuhinja v Šoštanju. Pri nas je zaposlenih v Woschnaggovi

tovarni nad 300 okoliških delavcev in delavk. Delajo pozimi od 7. ure zjutraj do 16. ure z enournim presledkom opoldne. Razume se, da ti delavci, ki so oddaljeni od doma po več ur, nimajo ves dan gorke hrane, ako se ne morejo posluževati kosila opoldne v gostilnah. Samoobsebi je razumljivo, da morajo v takih razmerah delavci fizično prejeti ali slej opešati ali pa si nakopati trajne bolezni. Zategadelj so se strnile skupaj poklicane korporacije, tovarna Woschnagg, mestna občina, Konzumno društvo za Slovenijo in Delavska zbornica, ter vzajemno osnovale ljudsko kuhinjo v Zadružnem domu. Vse navedene korporacije so se obvezale, da bodo vsaj v početku po možnosti prispevale k temu dobrodelnemu namenu. Cene v ljudski kuhinji so za sedaj določene naslednje: Kosilo z juho, 2 prikuhi in meso Din 5.50; kosilo, juha in 2 prikuhi brez mesa Din 4.—. Celodnevna hrana z juho, 2 prikuhami in mesom Din 9.—. Nihče ne more trditi,

da niso to razmeram primerne cene. Toda na žalost se tudi te dobrine delavstvo ne zaveda kot bi se moralo. Spočetka je obiskovalo ljudsko kuhinjo nad 100 oseb opoldne. Zadržne čase je število padlo na 65 oseb. Če vpoštevamo dejstvo, da se dela v tovarni že par mesecev le po 3 dni na teden, bi bilo to zmanjšanje obiska ljudske kuhinje umevno. Toda če se pomisli, da bi moralo pri polni zavednosti posecati ljudsko kuhinjo od 300 in še več delavcev najmanj 200 delavcev, bi tudi sedaj število ne smelo pasti izpod 100 oseb. Delavcem prijateljsko svetujemo, da se svoje ustanove držijo in privabijo v ljudsko kuhinjo vse svoje tovariše, kajti opustiti nekaj je lahko, ustanoviti pa, kar enkrat propade, je težko. Če v ljudski kuhinji ni kaj v redu glede cen in hrane, se je pritožiti pri odboru, ne pa se molče izmikati in posluževati se zopet hrane po gostilnah, ki ste jih sami z letakom pred malo časom tako kruto kritizirali.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno perivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na **zavarovalno znamko D. P.**

Ia. Martinovo jekleno litino
(lito železo).

Temperjevo litino
Sivo litino (Grauguß)

dobavlja v prvovrstni kvaliteti

LIVARNA

BOHN

Velika Kikinda (Banat).

Zahtevajte brezobvezno brezplačne ponudbe in vzorce litin (litega železa).

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

MALA NAZNANILA.

JOSIP MLINARIČ

priporočam svojo bogato zalogo
galanterije, specerije, hišnih
in kuhinjskih potrebščin.

Maribor, Glavni trg št. 17.

Ia. Bukova drva

cela in rezana, trboveljski premog in
butare ter vsakovrsten rezan in tesan les

Alojz Piščanec

Državna cesta, vis-à-vis Mariborski dvor

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radiowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Tvornica šampiljk

in prodaja v to široko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

Creppe de Chine

in fular svile od 58 Din naprej
kakor tudi vsakovrstne druge svile
v bogati zalogi po najnižjih cenah pri

J. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Dosti denarja prihranite

ako daste v popravilo

Brzopodplati, Ta tenbachova ul. 14

Vaše vsakovrstne čevlje, galoše, snežne, z gumi in usnjenimi podplati, cene za podplatenje in pete usnjenih damskih Din 26—28, moških Din 32—38. — Se priporoča BRZOPODPLATA.

JOSIP MORAVEC, Maribor

Slovenska ul. 12

priporoča svojo bogato zalogo snežnih čevljev in galoše vseh prvovrstnih svetovnih znamk, po brezkonkurenčnih cenah. Popravila se sprejemajo.

I. Dalmatinska klet

MARIBOR, Mesarska ulica 5

toči ravnokar prispela pristna dalmatinska vina najboljše kvalitete: belo, črno in opolo. Pridete in poskusite ter se bodele prepričali, da tako dobra vina sploh nikjer ne dobite. Istotam dobite dnevno več vrst morskih rib, kakor tudi ribjo salato in marinado, vse po najnižji ceni. Se najvidnejše pripoča lastnik

JOSIP POVODNIK.

KINO „SVOBODA“, TRBOVLJE

prinaša:

Spomenik filmske umetnosti

KRALJ KRALJEV

Svečanostne predstave:

četrtak, 31. januarja ob 8. uri zveče; petek, 1. februarja ob 8. uri zvečer; sobota, 2. februarja (na Svečnico) ob 4. in 8. uri zvečer; nedelja, 3. februarja ob 4. uri popoldne in ob 8. uri zvečer.

O b a d e l a n a e n k r a t !

Orkester pri vseh predstavah!

Širite „Delavsko Politiko“!

„Počitniški dom“ v Ljubljani

priredi v petek, dne 1. februarja 1929
v vseh prostorih restavracije „Ljubljanski dvor“ ob 8. uri zvečer

veliko predpušno veselico

z bogatim sporedom: godba, ples, šaljivi prizori, solospeli itd. itd.

Čisti dobiček je namenjen za zgradbo počitniškega doma, zato je najvidnejše vabi na obilno udeležbo

ODBOR.